

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 28488-09-19 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

לפני הרכב כבוד השופטים:

סארי ג'יוסי [אב"ד]

עופרה ורבנר

אברההים בולוס

ר' ב' ת.ז. *****
באמצעות ב"כ עוה"ד עדיאל ברוך ו/או ניר פייטלוביץ'

המעורר

נגד

ה' ב' ת.ז. *****
באמצעות ב"כ עוה"ד אלון אלדר

המשיבה

1

2

ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופט בן ציון ברגר) מיום

3

10.6.19 בתלה"מ 28745-07-17

פסק דין

4

5

השופט סארי ג'יוסי [אב"ד]:

6

1. ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופט בן ציון ברגר) מיום

7

10.06.2019 בתלה"מ 28745-07-17 (להלן: פסק הדין).

8

9

הרקע בתמצית

10

11

2. הצדדים נישאו זליז כדמויי ביום 2013.***. מנישואיהם נולדו שני הילדים, ה', ילידת

12

2014.*** (כבת 5) ו- נ', יליד 2016.*** (כבן 3).

13

14

3. האם עורכת דין במקצועה, בעלת תואר שני ב**** ותואר ראשון ב****. כיום

15

האם עובדת כשכירה במשרד עורכי דין ב****, בעוד שבעבר עבדה במשרד עורכי דין באיזור ****.

16

האב עובד כעצמאי בעסק **** שאותו הקים לאחר שצבר ניסיון בתחום ****; הוא

17

בוגר תואר שני למנהל עסקים מאוניברסיטת ****, ובוגר תואר ראשון במשפטים ועבר בהצלחה

18

בחינות ההסמכה של לשכת עורכי הדין. בעבר עבד האב בבנק **** בין השנים 2010-2012. בשנים

19

הראשונות לחיי הנישואין התגוררו הצדדים ב****. לאחר פיטוריו של האב מעבודתו בבנק, החליט

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 להקים עסק בתחום *** בשם "**** *", ובעקבות כך ובהסכמת האם עברה המשפחה
2 להתגורר ב**** בדירה השייכת להורי האב ללא תשלום דמי שכירות. יצוין כי אחד החדרים בדירה
3 זו המשיך לשמש, אחת לשבוע, כקליניקה עבור אביו של המערער – **** במקצועו.
4

ההליכים לפני בית משפט קמא וקביעותיו בפסק הדין

5
6 4. הצדדים התדיינו לפני בית משפט קמא בגדרי תביעת מזונות קטינים שהגישה האם כנגד
7 האב בתלה"מ 17-07-28745. ביום 30.08.17 חויב האב במזונות זמניים בסך 2,000 ₪ עבור כל קטין
8 (4,000 ₪ עבור שניהם). כמו כן, הוא חויב לשאת בהוצאות מדור בסכום של 800 ₪ וכן ב 1,500 ₪
9 עבור דמי טיפול בקטינים. עוד נקבע כי ככל שהקטינים נמצאים במסגרות חינוך יישא האב ב-60%
10 מהוצאות החינוך והאם תישא בשאר. מאוחר יותר נדחתה בקשת המערער לעיון חוזר במזונות
11 הזמניים ונקבע כי:
12

13 "מצאתי לנכון לחזור ולהזגיש עיקרון מנחה, הצדדים בעצם המעבר
14 יצרו מציאות כלכלית שאינה סבירה ביחס ישיר לרמת ההשכלה,
15 תארים, ומקצועם. לטעמי, כל אחד מהצדדים יכול למצוא לעצמו
16 מקור הכנסה שאינו נופל משכר המינימום ואפילו יותר.

17 המבקש עבד והשתכר בעבר בתחומי הכשרתו הכלכלית ולמותר
18 לציין שהינו אף עורך דין במקצועו. הבחירה לעסוק בתחום עיסוק
19 מסוים הגם שהינה לגיטימית ועולה בקנה אחד עם יסודות של חופש
20 העיסוק צריכה להביא בחשבון גם את האחריות הנלווית להורות
21 כלומר הדאגה לקיומם של הקטינים. אני סבור שנוכח יכולותיו של
22 המבקש לאור תארו ומקצועותיו הוא יכול להשתכר שכר גבוה
23 במידה ניכרת מהשכר של 3,300 ₪ לחודש.

24 למותר לציין, שההלכה הנוהגת בפסיקת מזונות מביאה לעיתים גם
25 את פוטנציאל ההשתכרות ולא רק את ההשתכרות בפועל".
26

27 5. ביום 25.5.18 איפשר בית משפט קמא לאב לקזז מחוב המזונות בלשכת הוצל"פ סך של
28 4,800 ₪ בגין הוצאות המדור ששולמו ביתר הואיל ויש לזקוף חלק מהוצאות אלה בגין השימוש
29 בדירה כקליניקה. במסגרת אותה החלטה ציין בית משפט קמא כי באותו שלב לא היה ברור האם
30 הצדדים נשאו במהלך השנים בהוצאות הדירה וכי בהעדר פרטים נוספים לגבי הוצאות המדור
31 וכיצד שולמו מהלך השנים, יש לאפשר את אותו קיזוז.
32

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

- 1 6. ביום 04.12.2017 הוגש תסקיר עו"ס לסדרי דין מטעם המחלקה לשירותים חברתיים ב***
2 אשר התרשמה מאינטרקאציה טובה בין ההורים לקטינים, וכי במידה והאם תשוב להתגורר ב***,
3 הדבר ישליך על הקטינים לאור הטלטלה הכרוכה בנסיעות.
4
- 5 7. ביום 21.06.2018 התקיים לפני בית משפט קמא דיון הוכחות במסגרתו נשמעה עדות האם
6 והאב. ביום 08.08.2018 הוגש תסקיר נוסף מטעם המחלקה לשירותים חברתיים, בו המליצה העו"ס
7 על הרחבת זמני השהות בין האב לקטינים. תסקיר משלים הוגש ביום 30.12.2018 בו צוין כי זמני
8 השהות מתקיימים כסדרם, והומלץ להוסיף לילה נוסף לזמני השהות של הקטינים עם אביהם
9 ונקבעו זמני שהות בחגים ובחופשות.
10
- 11 8. לאחר שהצדדים הגישו סיכומיהם לפני בית משפט קמא, ניתן פסק הדין במסגרתו ייחס
12 לאב פוטנציאל השתכרות של 18,000 ₪ לפחות ולאם 8,000-9,000 ₪ לפחות. האב חוייב בתשלום
13 מזונות בסכום של 1,500 ₪ לחודש לכל קטין, לתקופה מיום 1.06.19 ועד הגיעם לגיל 6, וכן בדמי
14 מדור בסכום של 1,000 ₪ ובסך הכל הושתו על האב מזונות חודשיים בסכום של 4,000 ₪. **אשר**
15 **לתקופה מגיל 6 ואילך** נקבע כי המזונות יופחתו לכדי 1,000 ₪ לכל קטין, וכי שאר הרכיבים יעמדו
16 בעינם, כך שבסה"כ ישלם 3,000 ₪ לחודש. עוד נקבע כי ההורים ישאו שווה בשווה בהוצאות
17 רפואיות חריגות ובהוצאות חינוך על פי דרישת מערכת החינוך.
18
- 19 עוד נקבע, כי המזונות בסכומים האמורים ישולמו עד הגיע כל אחד מהקטינים לגיל 18,
20 וכי בתקופת שירות החובה בצה"ל, החיוב במזונות יהא בגובה 1/3. בנוסף נפסק, כי מענק החינוך
21 המשולם עבור הילדים ישולם לאם, בעוד שקצבת הילדים מהמל"ל אשר אף היא תשולם לידי האם
22 תיחסך במלואה לטובת הקטינים עד הגיעם לגיל 21.
23
- 24 9. אשר למקום המגורים, ומאחר והאם טענה כי לא מוטלת עליה כל חובה להמשיך
25 ולהתגורר עם הילדים ב***, כשממילא הסיכום היה שהמגורים שם יהיו למשך כשנה וחצי בלבד,
26 ביקשה היא לחזור ל*** בעוד שהאב התנגד לכך. בית משפט קמא הכריע במחלוקת זו וקבע כי
27 טובת הקטינים להישאר להתגורר באזור ***.
28
- 29 10. האב לא השלים עם פסק הדין והגיש ערעורו זה, במסגרתו הלן על גובה המזונות בהם
30 חוייב, והוא סבור שנכון להפחיתם וכן לבטל חיובו בהוצאות המדור.
31
32
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1

2

3

4

טענות הצדדים בערעור

עיקר טענות המערער - האב

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

11. חצי הערעור מופנים לגובה המזונות והמדור שנפסקו הן עבור התקופה שלפני גיל 6 והן לתקופה שלאחריה, וזאת בעיקר משום גזרת סכומים אלה מאותה הערכה של היכולות הכלכליות של שני הצדדים, כאשר המערער סבור שבית משפט קמא טעה בהערכתו זו, ובמיוחד בקביעת פוטנציאל ההכנסה שלו וכן צורכי הקטינים. האב טוען כי בית משפט קמא העריך את הכנסתו ביתר וכאמור על סך של 18,000 ₪ כאשר הכנסתו בפועל עומדת על 7,000 ₪.

עוד טוען האב כי הוא אמנם העיד שהכנסתו המקסימלית עשויה להגיע ל-15,000 ₪, אם יצליח לגייס עשרה לקוחות, ולגבות מכל לקוח 1,500 ₪, אלא שמדובר בתרחיש היפותטי ונכון לעכשיו הוא מייצר הכנסה קבועה של 7,000 ₪ בחודש.

האב מוסיף כי אין לראות בהכנסתו מעבודתו בבנק לפני שמונה שנים שם הועסק תקופה קצרה ולאחריה פוטר בשל אי התאמה והעדר כישורים, כמשקפת את פוטנציאל השתכרותו. בנוסף, טוען המערער כי בית משפט קמא העריך את הכנסת האם בחסר עת העמידה על סך 8,000-9,000 ₪ בחודש. לדידו, בכך התעלם בית משפט קמא מעברה התעסוקתי ב***** ***, נסיונה בתחום ***** ***, ושלושת התארים האקדמיים שיש לה. עוד טוען האב שלאור העובדה שנדרש להעביר למשיבה 5,000 ₪ מדי חודש (4,000 ₪ ועוד 1,000 בגין חלקו בעלות צהרון) מתוך הכנסה של 7,000 ₪, נוצר מצב אבסורדי של "בית עני ובית עשיר".

אשר לצרכי הקטינים טוען המערער, כי לא היה מקום לחייבו באותם סכומים, משלא הוכחו וכי בכל מקרה הם הוערכו ביתר. עוד טוען המערער כי בית משפט קמא התעלם מחלוקת הזמן ההורי, הן בקביעת היקף החיוב והן בבחינת יכולת השתכרותו, מאחר וכיום הקטינים שוהים במחיצתו זמן רב – 13 לילות בחודש.

עיקר טענות המשיבה - האם

12. האם טוענת כי המערער הינו "אשף להטוטים מדופלם", ולשיטתה, "מדובר באדם שהמונח 'אמת' אינו מוכר לו..". לדידה, נכון היה להתחשב בעובדה שהאב הועסק בעבר כ***** בבנק והשתכר 23,500 ₪ ובונוסים משמעותיים. על כן אין לקבל את טענתו כי הכנסותיו הגבוהות התקבלו בתקופה שהיה רווק ללא ילדים ומאחר שמקיים כעת זמני שהות רחבים עם ילדיו לא תיתכן הכנסה כזו.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 האם מוסיפה : "לא בכדי ציטט בית המשפט קמא הנכבד מעדותו של המערער בפניו,
2 באשר לצפי הכנסותיו מן העסק שהקים, אותו העמיד על 18,000 ₪ בחודש (בשים לב
3 לכישוריו המרובים), ללמדנו כי כך או כך, למערער רב הכישורים כושר השתכרות כבדה
4 בתחומים שונים, וכידוע, כושר השתכרות נקלח בחשבון תדיר בפסיקת מזונות קטינים (הלכת
5 אביאני)".

6
7 האם טוענת כי הרקע לדברים היה שהאב הפעיל עליה לחץ לעבור לגור בעיר *** , מקום
8 מגורי הוריו, תוך שהשתמש "במניפולציות" וב"עורמה כלפיה". בהתאם להשקפת האם, לאחר
9 המעבר ל*** הסלים יחסו של האב כלפיה, והוא נהג בה באלימות אשר הובילה להרחקתו מדירת
10 המגורים בהתאם להוראת המשטרה במאי 2017 ומאז הינם פרודים.

11
12 עוד לטענתה, האב הינו בטלן והמעבר שעשו מה*** ל*** היה על רקע רצונו לחיות לצד
13 הוריו ושהם יטפלו בילדים כשהם אצלו. האם מוסיפה כי לא מתקיים הסדר של משמורת משותפת,
14 לא הומלץ על הסדר כזה ולא נקבע כי זה יחול בעניינם, כאשר במסגרת פסק הדין נקבעו הסדרי
15 ראייה של 6/14 ימים למערער ו- 8/14 ימים למשיבה, ובפועל המערער נוהג לבטל ביקורים בהתראה
16 קצרה, מה שמחייב אותה למצוא פתרונות מהירים ויקרים.

17
18 בנוגע להוצאות הילדים האם סבורה כי נכון לעכשיו היא מתגוררת עם שני הילדים בדירת
19 שני חדרי שינה והילדים לנים באותו חדר, כאשר הוצאות המדור והחזקתו הן קבועות ועומדות על
20 3,910 ₪. בנוסף, לאם הוצאות על תחבורה ציבורית עד אשר תרכוש רכב, ואז תהיינה לה הוצאות
21 של החזקתו. בעוד כמה שנים היא תצטרך לשכור דירה גדולה יותר, הוצאות המזון יגדלו, וגם
22 הביגוד וההנעלה, אירועים חברתיים, חופשות, ועוד.

דיון והכרעה

23
24
25 13. כידוע, הליך הערעור לא נועד לשמש במה לדיון מבראשית בכל הטענות העובדתיות שנדונו
26 והוכרעו על ידי הערכאה הדיונית.

27 המערער מלין על קביעות עובדתיות מסוימות שקבע בית משפט קמא ועל המסקנות שגזר וגיבש
28 מהן, וכי גם אלה אינן מתיישבות עם חומר הראיות שהוצג בפניו. כידוע, ערעור המעלה טענות ממין
29 זה צריך להתגבר על משוכה גבוהה שכן הלכה ידועה ומשורשת היא, כי אין זה מדרכה של ערכאת
30 הערעור להתערב ממצאי מהימנות ובקביעות עובדתיות של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים
31 בהם מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת או כאשר הגרסה העובדתית שהתקבלה אינה
32 עומדת במבחן השכל הישר. הטעם מאחורי הלכה זו נעוץ בכך שלערכאה הדיונית יתרון על פני
33 ערכאת הערעור כמי שהתרשמה מהעדים ומדברים באופן ישיר (ראו: ע"א 6768/01 רגב נ' מדינת

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 ישראל, פסקה 4 (2004)). על כן, לא מצאתי להתערב בקביעת היקף צורכי הקטינים או בקביעות
2 בית משפט קמא באשר להשתכרותם או הכנסתם בפועל של הצדדים. שונה הוא הדבר ביחס
3 להערכת יכולותיהם הכלכליות של הצדדים, המהווה הסקת מסקנות מעובדות ונסיבות שונות
4 שהתבררו לפני בית משפט קמא. כידוע, אותו כלל של 'אי התערבות' אינו חל לגבי התערבות
5 במסקנות משפטיות מן הממצאים העובדתיים (ראו: ע"א 5293/90 בנק הפועלים בע"מ נ' שאול
6 רחמים בע"מ פ"ד מז(3), 240, 249-250 (1993)).

הערכת כושר ההשתכרות

7
8
9 14. בעת קביעת שיעור המזונות לילדים בגילאי 15-6 המוטל על כל הורה, על בית המשפט
10 לשקול שלושה רכיבים: צרכי הילדים; יכולותיהם הכלכליות היחסיות של ההורים מכל המקורות
11 העומדים לרשותם; היקף המשמורת הפיזית, אם משותפת ואם לאו (בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית
12 (פורסם בנבו, 19.07.2017). בעת הערכת כושר ההשתכרות יש לייחס חשיבות לא רק למשכורת
13 "נטו" אותה מקבלים ההורים:

14
15 "בעת הערכתה של זו ההסתכלות היא רחבה; היא נגזרת לא רק מן
16 המשכורת – בוודאי לא משורת ה"נטו" במשכורת שלעתיים קרובות
17 אינה משקפת תמונה מלאה, ואין צורך להכביר על כך מלים – אלא
18 מסך כל המקורות הכלכליים העומדים לרשות משלם המזונות, כולל
19 נכסים, חסכוניות, ואף פוטנציאל ההשתכרות (בע"מ 3432/09 פלוני
20 נ' פלונית (פורסם בנבו, 23.06.2009)."

21
22 15. הסתכלות רחבה זו התחייבה גם קודם בעקבות עמדה עקבית שהובעה בפסיקת בית
23 המשפט העליון לפיה אין להתעכב על ההכנסה בפועל בלבד אלא שיש לבחון את היכולת הכלכלית
24 של החייב במזונות על פי אותן אמות מידה. כך למשל נפסק בע"א 239/85 מ"רה עמ"צור נ' אורי
25 עמ"צור, מ(1) 147 (1986)).

26
27 מכאן, נמצא כי בפסיקת בתי המשפט הושתו על אבות חיובים במזונות בהיקף שאינו
28 מותאם להכנסתם בפועל, זאת לאור הערכת יכולתם הכלכלית שהייתה גבוהה מהכנסה זו, בין אם
29 מכוח הערכת היכולת להסתמך על מקורות אחרים – רכוש למשל, ובין אם על יסוד הקביעה שאותו
30 הורה נמנע מלמצות את יכולת ההכנסה שלו (פוטנציאל ההכנסה).

31

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 אשר להערכת היכולת הכלכלית בהסתמך על מקורות נוספים-רכוש, לא מצאתי להתעכב
2 על סוגיה זו משהיא אינה רלוונטית במקרה שלנו, ויש לבחון הערכת בית משפט קמא את פוטנציאל
3 ההכנסה ממנה גזר את גובה המזונות.

פוטנציאל הכנסה

6 16. בתי המשפט נהגו לערוך הבחנה בין פוטנציאל ההשתכרות של הורה לבין השתכרות
7 או הכנסה בפועל, לשם קביעת גובה החיוב במזונות. כך למשל נפסק ב-ע"א 239/86 עמיצור
8 נ' עמיצור, מ(1) 147,153 (1986):

10 "יכולתו של הבעל לשאת במזונות אלה אינה נקבעת רק על-פי
11 הכנסתו, המוגבלת ומצומצמת בנסיבות מסוימות או מטעמים
12 מסוימים, אלא על-פי יכולתו למצות את כישוריו ולהגדיל את
13 הכנסתו, ולא רק מהכנסתו מעבודה אלא גם ממקורות אחרים, כולל
14 רכשו."

16 17. באותם מקרים ההכנסה בפועל הייתה נמוכה והקשתה מאוד על האב לזון את ילדיו אף
17 שהוכח כי פוטנציאל הכנסתו גבוה מזו שמתקבלת בפועל. על כגון דא נאמר כי על אותו הורה לעשות
18 את מירב המאמצים כדי לזון את ילדיו ואף להשכיר עצמו כפועל פשוט (ע"א 130/83 פרייס נ'
19 פרייס, לח(1) 721 (1984)). ניתן למצוא תימוכין לעמדה זו בפסיקת בית המשפט העליון עוד משנות
20 ה-60 של המאה הקודמת בע"א 206/60 דרהם נ' דרהם, יד 1726 (1960) שם נפסק:

22 "שאלת גובה הכנסותיו והיקף נכסיו מתעוררת בתביעת מזונות רק
23 כשהוא נדרש לספק מזונות למעלה מן ההכרחי- שהרי אשתו רשאית
24 לומר, "עולה אני עימו, וכי מידת עושרו כן מידת מזונותי... ואם כי
25 מזונות הילדים קצובים להם לפי צורכיהם בלבד ולא לפי עושרו
26 בלבד של אביהם (שו"ע, אה"ע ע"ג, ו), ייתכן וצרכיהם מרובים
27 יותר כשהם ילדי עשירים...ואולם כשמכסת המזונות בה הוא
28 מתחייב בפסק הדין אינה עולה על מינימום הדרוש למחייתם, אין
29 בית המשפט חייב להיזקק לראיות בדבר יכולתו הכספית, אלא
30 רשאי הוא להתחשב "במה שבאפשרותו להרוויח, ולא במה שהוא
31 מרוויח למעשה" (כלשון שרשבסקי, דיני משפחה, ע' 119)."

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488-ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 הטעם להלכה זו נעוץ בכך שבאותם מקרים מתאימים, כשעסקינן במזונות מינימום
2 לסיפוק צרכים הכרחיים של ילדים, מצאו בתי המשפט כי יש לבכר את האינטרס של הבטחתם על
3 פני חופש הבחירה, שיש לכל הורה באשר למשלח ידו, היקף משרתו או מידת המאמץ שיקצה לכך.
4 רוצה לומר, כי אותה התחשבות בפוטנציאל ההכנסה שאינו ממוצה רלוונטית היא אך לצורך חיוב
5 במזונות מינימום – צרכים הכרחיים.

6
7 בהקשר זה ראו והשוו ע"א 378/80 צורי יצהר נ' מיכל יצהר, לה(1) 328 (1980) שם ביכר
8 בית משפט את הבטחת המזונות על פני הזכות לקניין והזכות שלא לממשו, משחייב אב לממש את
9 נכסיו ולהתגורר בשכירות מאחר ולא היה ביכולתו לממן את מזונות הילדים מכל מקור אחר.

10
11 18. כיום אין חולק כי כושר ההשתכרות מושפע ממשתנים רבים ומגוונים, ואינו רק "שורת
12 הנטו" במשכורת:

13
14 כושר ההשתכרות הוא נכס השייך לאדם...[] הוא היכולת לעשות
15 וליצור דבר-מה בעל ערך אובייקטיבי. הוא מושפע ממשתנים רבים
16 ומגוונים, בהם כשרונותיו האישיים של האדם, המקצוע שבו בחר,
17 השכלתו, ניסיונו והמוניטין האישי שרכש. חלק מכושר ההשתכרות
18 אינו בא לאדם מן הטבע. הוא אינו טבוע בצופן הגנטי שלו. הוא פרי
19 שקידה ומאמץ, למידה והתנסות. רכישתם של חלק מאלה, בעיקר
20 רכישתה של השכלה, מצריכה זמן וכסף (בע"מ 4623/04 פלוני נ'
21 פלונית, סב(3) 66 (2007)).

22
23 אמנם הדברים נאמרו שם בהקשר של בחינת כושר ההשתכרות משנמצא כי זה חוסה תחת
24 ההגדרה "נכסי הקריירה" וכיצד מתחשבים בכושר זה במסגרת עריכת איזון המשאבים או חלוקת
25 הזכויות בין בני הזוג, אולם כוחם יפה ובהתאמה גם ביחס לבחינת כושר ההשתכרות בהקשר של
26 קביעת גובה המזונות וחלוקת הנשיאה בהם.

27
28 ראו גם דברי כב' השופט א' רובינשטיין בע"מ 3432/09 פלוני נ' פלונית (23.6.09)
29 המתייחס במישרין לכושר ההשתכרות בהקשר של מזונות, ובעיקר בהתייחס להפרשות של סכומים
30 מהמשכורת לקופת חיסכון ומה דינה של הפרשה זו וכיצד היא משפיעה על הערכת כושר
31 ההשתכרות:

32 "... בעת קביעת גובה המזונות, השיקול המנחה הוא צרכי הילדים
33 ד"ר בנציון שרשבסקי, דיני משפחה (מה' 4, 1993), 381-379. לצד

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 זאת, ישנה התחשבות ביכולת הכלכלית. בעת הערכתה של זו
2 ההסתכלות היא רחבה; היא נגזרת לא רק מן המשכורת – בוודאי
3 לא משורת ה"נטו" במשכורת שלעתיים קרובות אינה משקפת תמונה
4 מלאה, ואין צורך להכביר על כך מילים – אלא מסך כל המקורות
5 הכלכליים העומדים לרשות משלם המזונות, כולל נכסים, חסכוניות,
6 ואף פוטנציאל ההשתכרות (ע"א 130/83 פרייס נ' פרייס, פ"ד לח(2)
7 725, 721; ע"א 239/85 עמיצור נ' עמיצור, פ"ד מ(1) 147, 151).
8 בכגון דא הדגש אינו בשאלה כמה משתכר האב או מהי משכורתו
9 הפנויה, אלא כמה כספים יכול הוא להקצות לצרכי ילדיו".

10
11 19. וכיצד מעריכים את פוטנציאל ההשתכרות?

12 בסכסוכי משפחה נהגו בתי המשפט להעריך "פוטנציאל ההשתכרות" על יסוד נתונים שונים ובעיקר
13 תוך התחשבות ב-: גיל, עבר תעסוקתי, עבודה נוכחית, מקצוע, השכלה ותארים, ניסיון, מוניטין
14 אישי, הכנסה נטו, שעות נוספות וכיוצ"ב. רק על ידי שיקול הנתונים הרלוונטיים, ייקבע שיעור
15 פוטנציאל ההכנסה. יחד עם זאת, יש לזכור תמיד כי מדובר בהערכה, ומכאן מחייבת היא זהירות
16 רבה בקביעתה, זאת גם לנוכח המשמעויות וההשלכות שתהיינה לה בקביעת גובה המזונות שיושטו
17 על אותו הורה ובחלוקת הנשיאה במזונות בין שני ההורים. כמו כן זהירות זו מתחייבת משום
18 שאותה הערכה מייחסת לאותו הורה יכולת שהוא אינו מממש, והיא מתעלמת מאוטונומית הרצון
19 שלו בבחירת מקצועו לרבות היקף עבודתו ועוד, זאת באותם מקרים בהם הבחירה נעשתה שלא על
20 רקע רצון להתחמק מתשלום מזונות. על כן, הערכת הפוטנציאל והעמדתו על סכום העולה בהרבה
21 על זה המתקבל בפועל תתאפשר במקרים חריגים, ובעיקר כאשר הפער ביניהם הוא משמעותי, שעה
22 שהנתונים השונים מצביעים על יכולות גבוהות בהרבה והדבר נתמך בניסיון העבר – השתכרות
23 בפועל של סכומים גבוהים משמעותית מאלה המתקבלים היום. בהקשר זה ראוי גם להדגיש כי לא
24 כל ניסיון עבר ילמד בהכרח על יכולת השתכרות גבוהה כיום, וככל שניסיון זה הוא מתקופה רחוקה
25 יותר, כך יפחת גם משקלו בהערכת כושר ההשתכרות הנוכחי. כמו כן, יש לבחון משך התקופה בעבר
26 בה הייתה הכנסת ההורה גבוהה משמעותית מזו המתקבלת היום, האם מדובר בתקופת העסקה
27 קצרה, היקף המשרה, האם היתה קבועה או זמנית ונתונים נוספים. כך גם יש לתת את הדעת
28 לשאלה כיצד כלכלו הצדדים את ילדיהם בתקופת החיים המשותפים, והאם הדבר נעשה מתוך אותן
29 הכנסות בפועל המתקבלות גם כיום, שאם כן כי אז יפחת משקלה של אותה השתכרות או הכנסה
30 גבוהה מן העבר, כאשר לאחריה ההכנסה בפועל לתקופה ממושכת הייתה נמוכה.
31 שקלול של נתונים אלה ובחינה של מכלול הנסיבות יובילו לקביעת כושר ההשתכרות, וזאת לשם
32 קביעת החיוב במזונות וחלוקת הנשיאה בהם בין ההורים.
33

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

גובה המזונות

הערכת פוטנציאל ההכנסה בעקבות בע"מ 919/15

20. עד הלכת בע"מ 919/15 שלטה בכיפה אותה עמדה לפיה על האב מוטלת החובה לזון את ילדיו בגין צרכים הכרחיים (בלעדיהם אין הילד יכול להתקיים) עד גיל 15, ללא קשר ליחס ההכנסות בין ההורים (ע"א 591/81 יחיאל פורטוגו נ' רות פורטוגו, לו(3) 449 (1982)). אשר למזונות "מדין צדקה", החובה תלויה ביכולתו הכלכלית של כל צד, והחלוקה בין ההורים תהיה שוויונית בהתאם ליחס ההכנסות (ראו: בע"מ 5750/03 אוחנה נ' אוחנה (פורסם בנבו, 8.6.2005).

21. השינוי שעשתה הלכת 919/15 היה בראותה את המזונות מגיל 6 ואילך כמזונות "מדין צדקה" והחויב עד גיל 6 נותר אבולסוטי על האב.

נקבע כי בגילאי 6-15 חבים שני ההורים באופן שווה במזונות ילדיהם מדין צדקה, וכי בהתקיים הסדר של משמורת פיזית משותפת והכנסה פנויה שווה, ישאו ההורים שווה בשווה במזונות הילדים, וישאו במישרין במזונות תלויי השהות בזמן בו שוהים הילדים במחיצתם. יחד עם זאת, תחולת פסק הדין אינה מצטמצמת לכדי אותן עובדות ונסיבות, אלא גם במערכות עובדתיות שונות. כך מתחייב מחוות הדעת של שופטי בית המשפט העליון באותה פרשה, אשר העמידו, כולם, שני משתנים מהותיים המשליכים על חלוקת נטל המזונות בין ההורים והם אלה:

א. חלוקת זמני השהות של הילדים אצל כל אחד מההורים.

ב. היחס בין ההכנסות הפנויות של ההורים.

כך למשל, לעמדה זו נמצא תימוכין בחוות דעתה של כב' השופטת ד' ברק-ארז, שם היא כותבת בפסקה 39: "כעת יש לבחון את יישומן של העקרונות שעליהם עמדת לגבי ילדים בגילאי 6-15 ומצב של משמורת משותפת שבו ההורים משתכרים באופן שווה, הוא המצב שבפנינו".

22. כזכור, בית משפט קמא העמיד את "פוטנציאל הרווח המקסימאלי של העסק אותו הוא מנהל (האב-ג.ג.) בכ-18,000 ₪ ברוטו", זאת לאור הקביעות והממצאים הבאים:

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 א. התארים האקדמיים בהם מחזיק האב, ניסיון שצבר ב**** ו**** * ** * ** * ,
2 אנגלית שפת אם, עבודה בבנק **** בהיותו אחראי על **** * ** * ** * ויצירת קשרים
3 עם **** * ** * ** * וכן תואר במשפטים, לרבות העובדה שעבר בהצלחה בחינות ההסמכה
4 של לשכת עורכי הדין.

5
6 ב. השתכרות של 26,000 - 35,000 ₪ לחודש ברטו בין השנים 2010-2012.

7
8 ג. המנעות האב מהצגת אסמכתאות המעידות על חיפוש עבודה כשכיר ומשלוח מאות
9 של קורות חיים במשך שנתיים וחצי כשם שטען בעדותו.

10
11 ד. אין להסיק מהעובדה שאינה שנויה במחלוקת לפיה האב פוטר מעבודתו בבנק
12 ולאחר מכן מעבודה נוספת כי אין בכוחו להחזיק עבודה כשכיר, אלא רק כעצמאי.

13
14 ה. דברי האב שהעריך את פוטנציאל הרווח המקסימאלי של העסק אותו מנהל בכ-
15 18,000 ₪.

16
17 ו. הנחת המוצא לפיה ככל שהאב אינו מרוויח מהעסק סכום שקרוב לפחות לסכומים
18 אותם הרוויח בעבר, הוא יחזור לעבוד כשכיר בשכר שהולם את כישוריו.

19
20 עוד כזכור, בית משפט קמא העריך את השתכרות האם בכ-7,000 ₪ לאחר ניכוי
21 חובה לרבות הפרשות לפנסיה, אף שציין כי בכוחה להשתכר שכר גבוה יותר עם הזמן,
22 בהתאם לכישוריה, גם אם תישאר להתגורר ב****.

מן הכלל אל הפרט

23 23. היות ומדובר בשני קטינים מתחת לגיל 6, החיוב במזונותיהם מוטל על האב באופן כמעט
24 אבסולוטי. סלע המחלוקת, וההשלכות שתהיינה להערכת פוטנציאל ההכנסה רלוונטיות יותר
25 בהקשר של הקביעה העתידית – חלוקת הנשיאה במזונות לכשיגיע כל אחד מהקטינים לגיל 6. יחד
26 עם זאת, לזמני השהות של הקטינים במחיצת אביהם משמעות והשלכה על גובה המזונות בהם
27 אמור לשאת, גם בתקופה שלפני גיל 6, וככל ששוהים הם יותר עם אביהם, כך גדל נטל המזונות
28

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 שעל האב לשאת בו במישרין, לשם סיפוק צרכי הקטינים בזמן שהייתם אצלו. פועל יוצא מכך
2 שצרכי הקטינים בזמן שהם שוהים עם אמם, אף הם פוחתים.

3
4 24. יחד עם זאת, ולאחר בחינה, לא מצאתי כי בהחלטת בית משפט קמא נפלה שגגה המצדיקה
5 את התערבות ערכאת הערעור באשר למזונות הקטינים עד הגיעם לגיל 6. בית משפט קמא פסק
6 סכומים הנראים בעיניי כסבירים, וגם אם העריך ביתר את פוטנציאל הכנסת האב, עדיין לאור
7 אותה הלכה הנוהגת בעניין מזונות קטינים מתחת לגיל 6, הסכומים שנפסקו תואמים את צרכי
8 הקטינים ואת היקף החבות המוטלת על האב.

9
10 שונה היא מסקנתי באשר לתקופה שלאחר גיל 6, ונראה כי הערכת פוטנציאל ההכנסה,
11 אשר נעשתה ביתר, הובילה לחיוב האב גם במזונות העולים על אלה המתחייבים בהתאם לנסיבות
12 המקרה.

13
14 25. כפי שהקדמתי, על בית משפט קמא היה לנהוג זהירות רבה בקביעת פוטנציאל ההכנסה של
15 האב, ונראה כי הסתמכותו על אותה הכנסה גבוהה מלפני שנים רבות בצירוף נסיבות נוספות, היא
16 שהכתיבה בעיקרו של דבר את ההערכה של הכנסה בגובה של כ-18,000 ₪. אלא שכאמור, אותה
17 הכנסה גבוהה מעבודה בבנק היא מלפני שנים רבות, וקשה לבסס עליה פוטנציאל הכנסה כה גבוה,
18 שאין חולק שאינה מתקבלת בפועל מזה זמן רב, הנמדד על פני שנים. כך גם לא ניתן להתעלם
19 מהעובדה כי ההחלטה לעבור ל***, לרבות פתיחת העסק החדש של האב (עסק שמתנהל מזה כ-4
20 שנים), התקבלו במהלך החיים המשותפים, אם לא בהסכמת האם בשלב ראשון, הרי עם השלמתה
21 עם עובדה זו בהמשך, וקשה להלום תוצאה לפיה יחויב האב בתשלום מזונות על בסיס הכנסה מלפני
22 שנים רבות שנפסקה עוד במהלך החיים המשותפים, כאשר הצדדים מכלכלים את ילדיהם על סמך
23 ההכנסה הנוכחית. יתרה מזו, מתקשה אני לקבל את עמדת בית משפט קמא המעריכה את
24 פוטנציאל ההכנסה של האב בסכום העולה בהרבה על המתקבל בפועל, כאשר קביעה זו משמעותה
25 שעל האב לעזוב את אותו עסק שטיפח במהלך השנים האחרונות, ולחפש עבודה אחרת, אשר תניב
26 לו הכנסה בגובה של 18,000 ₪. קביעה זו מתעלמת מעובדות החיים הפשוטות, גילו של האב,
27 אוטונומית רצון שלו והחופש לבחור את משלח ידו, ועוד גורמים רלוונטיים דוגמת שוק העבודה,
28 כאשר עבודה שהתאפשרה לפני שנים רבות ובמשך תקופה מצומצמת של שנתיים או שלוש, אינה
29 מלמדת בהכרח על פוטנציאל שניתן לממש בכל עת, בוודאי לא בחלוף כ-10 שנים.

30
31 26. כזכור, כיום, הכנסתו החודשית הממוצעת של האב עומדת על 7,000 ₪. בית משפט קמא
32 העריך את פוטנציאל ההכנסה של האב ב-18,000 ₪, סכום הגבוה פי 2.5 מהכנסתו בפועל בהתאם
33 לדו"חות הרווח וההפסד של האב כפי שהוצגו בבית משפט קמא. עצם הקביעה כי בעבר האב הצליח

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 להשתכר שכר של כ-26-35 אלף ₪ במשך שנתיים עת עבד בבנק, אינה מלמדת, כאמור, על פוטנציאל
2 הכנסה זהה או דומה כיום, ולאחר שבחר, שלא מתוך רצון להתחמק מתשלום מזונות, לפתוח עסק
3 עצמאי.

4
5 יש לזכור גם כי בית משפט קמא יצא מנקודת מוצא כדלקמן: "אציין כי בעניין השתכרות
6 האב אני יוצא מתוך הנחת מוצא, לפיה ככל שהאב לא ירוויח מהעסק סכום שקרוב לפחות
7 לסכומים אותם הרוויח בעבר, הוא יחזור לעבוד כשכיר בשכר שהולם את כישוריו" (פסקה 45
8 לפסק הדין). הנחת מוצא זו אינה מתיישבת עם העובדה כי בעת מתן פסק הדין האב מנהל את העסק
9 כבר 3 שנים, והכנסותיו לא גדלו. עוד ציין בית משפט קמא כי: "תמוה בעיני שאדם מוכן להסתפק
10 בפחות משליש מהשכר שהרוויח בעבר" (פסקה 42 לפסק הדין). כשלעצמי, אינני סבור שעובדות
11 המקרה מעלות אותה תמיהה עליה התעכב בית משפט קמא, ואין לזקוף לחובת האב העובדה כי
12 הכנסתו היום מעבודתו כעצמאי נמוכה בהרבה מזו שהתקבלה לפני שנים רבות מעבודתו כשכיר
13 בבנק, ממנו פוטר. יש לכבד את רצונו של האב, שלרוב גם היה מושפע מאילוצים שונים לרבות
14 אפשרויות העסקה שעמדו לרשותו באותה תקופה, משבחר לפתוח עסק עצמאי, אשר מניב לו
15 הכנסה, ואין להתייחס אליו כאל מי שנמנע מלצאת לעבוד.

16
17 27. נוכח כל האמור לעיל, ומשום הפגיעה הקשה הגלומה באותה קביעה של בית משפט קמא
18 באוטונומיית הרצון של האב לבחור את משלח ידו, משהכנסתו בפועל כיום מאפשרת לו לשאת
19 בתשלום מזונות ילדיו בהתאם לחבותו על פי הדין, ולאחר שקלול כל הנתונים הרלוונטיים, סבורני
20 כי נכון היה להעמיד את פוטנציאל הכנסתו של האב על סכום שאינו עולה בהרבה על הכנסתו בפועל,
21 ולשם כך מצאתי להעמידו על 9,000 ₪ נטו לחודש.

22
23 28. כפועל יוצא מאותה קביעה יש להתערב בסכום המזונות שנפסקו לתקופה שממועד הגיעם
24 של הקטינים לגיל 6 ואילך.

25
26 אף שמדובר בתקופה שתחילתה בעוד כשנה עבור הקטינה ה' ובעוד כשלוש שנים עבור
27 הקטין נ', כאשר קשה לצפות כיום מה תהא הכנסת הצדדים בפועל, והדברים אמורים ביחס לשני
28 ההורים, ואולי בעיקר ביחס לאם אשר החלה לא מזמן לעבוד במשרד עורכי הדין שב***, והיא
29 צפויה להגדיל את השתכרותה ולו משום צבירת ותק, עדיין על בית המשפט לקבוע גובה המזונות
30 שעל כל אחד מההורים לשאת בו באותה תקופה.

31
32 גם העובדה שבהתאם להלכת בע"מ 919/15, מגיל 6 ואילך יש להעריך את הוצאותיהם של
33 הקטינים המתחלקות לשתיים: הוצאות תלויות-שהות והוצאות שאינן תלויות-שהות אינה מקלה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488-ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1 על מלאכת חלוקת הנשיאה במזונות בתקופה העתידי. הדברים אמורים לנוכח חלוקת הזמן ההורי
2 המתקרב להסדר משמורת פיזית משותפת. אלא שנראה כי על אף הקושי בהערכת הוצאות אלה,
3 לא ניתן לפטור את עצמנו מקביעת חלוקת הנשיאה במזונות גם בגין אותה תקופה.

4
5 בשים לב לחלוקת זמני השהייה של הקטינים בין ההורים, כאשר בהתאם לטענות המשיבה
6 הם שוהים 6/14 ימים אצל האב ו- 8/14 אצלה, ובשים לב להכנסות הכמעט זהות שיש לצדדים,
7 נראה כי יש להפחית את סכום המזונות בו חויב האב, ולהעמידו על סך של 600 ₪ לחודש עבור כל
8 קטין, עם הגיעו לגיל 6, וזאת תחת הסכום של 1,000 ₪. באשר לחלקו של האב בהוצאות המדור
9 שהועמד על סך של 1,000 ₪ ללא הבחנה בין התקופה שלפני הגיע הקטינים לגיל 6 ולתקופה
10 שלאחריה, גם כאן סבורני כי יש להתערב בקביעה זו ולהעמיד את הסכום על 600 ₪ לתקופה החל
11 מהגיע הבן נ' לגיל 6. לא שוכנעתי כי בנסיבות דן ראוי לפצל בין החיוב במדור בגין כל אחד
12 מהילדים, וההפחתה תהא כאמור ברגע שימלאו לילד הצעיר יותר 6 שנים, כך שהוא יחול לגבי
13 שניהם.

סוף דבר

14
15
16 29. אציע לעמיתי לקבל חלקית את הערעור, במובן זה שסכום המזונות יוותר על כנו עד
17 שתגיע הבת ה' לגיל 6. החל ממועד זה, יופחתו מזונותיה מאביה לכדי 600 ₪ לחודש. עם הגיעו של
18 הקטין נ' לגיל 6, גם מזונותיו יופחתו בהתאם. באשר לחלקו של האב במדורם של הקטינים, החל
19 ממועד הגיעו של נ' לגיל 6 יופחת החיוב לכדי 600 ₪ עבור שני הקטינים. שאר הוראות פסק הדין
20 יעמדו בעינן.

21
22 בנסיבות העניין, אציע גם שלא לעשות צו להוצאות.
23
24

סארי ג'יוסי, שופט [אב"ד]

25
26
27
28

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 19-09-28488 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

1
2
3

השופטת עפרה ורבנר:

אני מסכימה.

עפרה ורבנר, שופטת

השופט אברהים בלוס:

אני מסכים.

אברהים בלוס, שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט סי ג'יוסי.

ככל שהופקד עירבון, הוא יוחזר למפקידו, באמצעות בא כוחו.

מותר לפרסום ללא שמות הצדדים ובהשמטת פרטים מזהים.

4
5
6

ניתנה היום, ט"ז אדר תש"פ, 12 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.

אברהים בלוס, שופט

עפרה ורבנר, שופטת

סארי ג'יוסי, שופט [אב"ד]

7

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 28488-09-19 ב' נ' ב'

תיק חיצוני:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

איסור פרסום